

JONAS GARDELL

OIKEUS

RAKKAUTEEN

SUOMENTANUT OTTO LAPPALAINEN

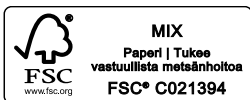
JOHNNY
Kniga

**JONAS
GARDELL
OIKEUS
RAKKAUTEEN**

ROMAANI

Suomentanut Otto Lappalainen

JOHNNY KNIGA • HELSINKI

Copyright © Jonas Gardell 2021

Ruotsinkielinen alkuteos: *Ett lyckligare år*, Norstedts, Tukholma 2021

Published by agreement with Salomonsson Agency.

Suomenkielisen laitoksen copyright © Otto Lappalainen ja Johnny Kniga 2023

Kääntäjä on käyttänyt soveltuvin osin seuraavia suomennoksia:

E. M. Forster: *Maurice*. Suom. Pirkko Talvio-Jaatinen, Gummerus 1987.

Raamattu: *Vanha testamentti. Vuoden 1933 suomennos,*

Uusi testamentti. Vuoden 1938 suomennos.

Siionin kannel, Evankelinen laulukirja, SLEY Kirjat Oy 1999.

Evert Tauben laulun *Så skimrande var aldrig havet*

Niin aallot ei kimmellä koskaan. Suom. Hector.

Uusimaalaisen kansanlaulun *Och jungfrun hon går i dansen*

vakiintunut suomenkielinen asu: *On neidolla punapaula.*

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

JOHNNY
Kniga

ISBN 978-951-0-49026-6

Painettu EU:ssa

ALKUSOITTO

Oleskellessaan kesällä 1879 Taalainmaan Rättvikissä ruotsalainen, Uppsalassa dosentinnimityksen saanut Pontus Wikner, maansa ja aikansa eturivin ajattelijoihin kuuluvaksi hyväksytty mies, laatii salassa noin 50-sivuisen käsikirjoituksen, jolle hän antaa hieman arvoituksellisen otsikon »Psykologisia tunnustuksia».

Tehdessään testamenttiaan hän antaa tarkat määräykset siitä, miten on meneteltävä hänen tekstinsä ja hänen päiväkirjojensa joidenkin osien suhteen.

§1. Minun kuoltuani päiväkirjani on asetettava koteloon, joka on, sisältöä lukematta, sinetöitävä hyvin.

§2. Erityinen kotelo, jonka kanteen on kirjoitettu: »Psykologisia tunnustuksia», sinetöidään myös, samalla tavoin lukematta tai sitä avaamatta.

§3. Tämä kaikki sijoitetaan tarkoitukseen varattuun peltirasiaan, joka varustetaan lukolla ja sinetöidään sitten niin, että sitä ei voi avata murtamatta sinettiä.

§4. Tämä laatikko luovutetaan *Uppsalan yliopiston kirjastoon* säilytettäväksi.

§5. Tätä laatikkoa ei saa avata ennen vaimoni ja lasteni kuolemaa, eikä missään tapauksessa ennen viidenkymmenen vuoden kulumista tästä päivästä lukien.

Eräässä muistiinpanossaan Wikner kirjoittaa, että syynä tekstin salassa pitämiseen hänen vaimonsa ja lastensa poismenoon asti on asian heille mahdollisesti tuottama kärsimys. Mutta hänen nimenomainen toivomuksensa on, että sisältö sen jälkeen saatetaan jollain tavoin julkiseksi ja että hänen nimestään »ei siinä yhteydessä vaieta...».

»Minun on kyllin kauan ollut muiden vuoksi pakko teekennellä olevani toisten ihmisten kaltainen: ainakin kuolemani jälkeen tahdon esiintyä silmikko ylhäällä. Jätän maineeni tahrattavaksi ja saan osakseni monien vihan ja pannaanjulistamisen. Sitä en voi välttää. *Jotkut harvat rakastavat minua sitten kovasti enemmän.*»

Heinäkuun 12. päivänä 1893, muutama vuosi aviomiehen poismenon jälkeen, Ida Wikner luovuttaa sinetöidyn peltilaatikon Uppsalan yliopiston kirjastoon.

Monet vainajan ystäväistä ottavat yhteyttä huolestuneina tekstien mahdollisesta sisällöstä, ja on myös yrityksiä estää tekstien tulo koskaan luettaviksi.

Sinetöity peltilaatikko pysyy kirjastossa tallessa ja Wiknerin tunnustukset jäävät sen vuoksi tuon säädetyn 50 vuoden aikarajan jälkeen pitkäksi aikaa lukematta, kuten myös pitkäksi aikaa vaimon ja poikien kuolemasta.

Vuonna 1913, parikymmentä vuotta Wiknerin kuoleman jälkeen, brittikirjailija E. M. Forster, joka on saavuttanut suurmenestyksiä teoksillaan kuten *Hotelli Firenzessä*, *Talo jalavan varjossa* ja *Matka Intiaan*, kirjoitti romaanin *Maurice*, jonka voi sanoa olevan ensimmäinen homoseksuaalinen rakkausromaani.

Forster on Pontus Wiknerin tavoin täysin tietoinen siitä, että hänen tekstiään ei missään tapauksessa voida julkaista – tai kuten hän muotoilee asian kirjeessä ystävälle: »until my death and England's».

Mutta hän kirjoittaa sen silti.

Romaanin saavat Forsterin eläessä lukea vain muutamat tarkoin valitut ystävät. Jos sen sisältö tulisi yleiseen tietoon, Forsterin maineikas ura ja yhteiskunnallinen arvostus olisi mennyttä.

Suurin ongelma, käsikirjoituksen lukeneiden mielestä, oli onnellinen loppu.

Että nuo kaksi rakastavaista saavat toisensa. Se ei ole uskottavaa.

Kirjailija myöntää itsekkin sen olevan ongelma, mutta hän ei ollut voinut vastustaa kiusausta antaa fiktiivisten hahmojensa kokea onnen, jota elämällä tosiasiallisesti ei olisi koskaan tarjottavanaan.

Pystyttiin hän homoseksuaalia kuvailemaan 1900-luvun alussa monin tavoin: kärsivänä, pateettisena, epäluotettavana ja pelkurina. Naismaisena miehenä, miesmäisenä naisena. Teennäisenä, myöntöväisenä ja katkerana. Useimmiten hiukan naurettavana. Joskus suoraan ilkeilevänä.

Mutta yhden tietyn piirteen mukainen homoseksuaali ei voi kuitenkaan koskaan olla.

Onnellinen.

Joskus tulevaisuudessa, näin haaveilevat sekä Wikner että Forster, heidän kokemansa rakkaus ei ole enää samanlainen mahdottomuus kuin heidän elinaikanaan.

Siksi Forster liittii julkaisemattomaan romaaniinsa omistuksen. Esilehdellä on yksi ainoa rivi. Kuin tervehdyksenä vuodelta 1913, juuri silloinhan romaani syntyi.

»Omistettu onnellisemmalle vuodelle»

1856–1858

Nelipyöräiset ajurinrattaat nytkyttelevät kauas kurottuvaa, muhevamultaista Uppsalan tasankoa pitkin. Täällä voimme havaita vauraiden mautilojen rajoittuvan toisiinsa merkkinä siitä hyvinvoinnista ja rikkaudesta, jota Upplannin alanko on suonut asujaimilleen jo vuosisatojen ajan. Täällä muinoin kasvanut metsä on hakattu pois jo aikaa sitten ja kaikkialla näemme peltoja ja viljavainioita. Pian voimme erottaa suuren Tuomiokirkon kaksoistornit, jotka kohoavat hallitsevina matkamme päämääränä olevan kaupungin ylle.

Aiemmin nimellä Östra Aros »itäisenä joensuuna» tunnettu Uppsala on ollut valtakunnan arkkiepiispan istuin 1200-luvulta lähtien, ja kertomuksemme kannalta jopa merkittävämpänä: 1400-luvun viime vuosikymmenistä lähtien valtakunnan sivistyksen keskus. Tuolloin kaupunkiin perustettiin tuo laajalti koko maailmassa kuuluisuutta saanut yliopisto.

Mainitun tosiseikan nojalla meidän pitäisi huoletti pystyä arvaamaan, miksi nuori mies, ajurinrattaiden matkaajamme, tähyää kovin innokkaasti vaunun ikkunasta. Varmaankin hän pitää silmällä kirkontornien muodostamaa kuuluisaa siluetiä, joka osoittaa suuntaa rattaillemme, aivan kuin tasanko olisi aava meri ja tuomiokirkko matkalaiset oikeaan ohjaava majakantorni.

Nuorukainen. Miten vanha hän mahtaa olla? Kahdeksantoista? Yhdeksäntoista? Taatusti ylioppilas, toiveikas nuori

mies, jonka on Uppsalassa määrä saada laakeriseppelä tiedonhalun innostaan.

Koska meidän on yhdessä viivyttävä vielä tovi kulkuvälineen altaassa matkustajatilassa, saamme luvan tarkastella lähemmin nuorta matkakumppaniamme, varsinkin kun hän on niin uppoutuneena vaunun ikkunan läpi tähyämiseen, että tuskin huomaa tahdittomuuttamme.

Vaatteistaan päätellen hän on lähtöisin vaatimattomista oloista. Toki hän on pukeutunut asiallisesti, mutta vailla minikäänlaista ylellisyyttä. Hänen housujensa ja puvuntakin kangas on kulunutta, sellaisiksi vaatteet tulevat käytettäessä päivästä toiseen ilman vaihtomahdollisuutta. Hänen rippipukunsa, aivan varmasti. Varsikengät ovat hänellä ainoa pari.

Samoin olisi virhe sanoa häntä komeaksi. Hän ei ole erityisen kookas eikä vahvarakenteinen. Ehkä hän ei ole myöskään pienikokoinen tai hento, mutta hän muistuttaa henkilöä, jonka ruumiinvoimat ovat äärimmäisen rajalliset.

Jos hän on, kuten näyttää olevan, lähtöisin köyhistä oloista, hänellä saattaa olla jo varhain ilmenneitä ruumiinvammoja. Vaikka hänen tilansa on selvästi vuosien kuluessa kohentunut, hänen voimavaransa ovat saattaneet tyrehtyä jo pikkulapsena, ja siinä tapauksessa hän ei ehkä ole koskaan päässyt oikein kuntoon, poikaparka.

Mutta hänen kasvoissaan on jotain aivan muuta. Kasvonpiirteet kuvastavat vahvaa idealismia ja eheänä säilynyttä sielua. Ne tasaavat kaikki mahdolliset ruumiinheikkoudet.

Avoin ja viehättävä, selkeästi älykäs, tavallaan jopa vastustamaton, voimakaspiirteinen leuka, joka ilmaisee päättäväisyyttä ja luonnetta, samalla kun hänen eloiset silmänsä säteilevät uteliaisuutta ja elämäniloa.

Tässä on taatusti nuori mies, jolta voimme odottaa paljon.

Mitä hänestä sitten kehkeytyykään, kuten asia ilmaistaan.

Kärsimättömästi esiin pyrkivä nuori mies on tehnyt matkaa kohta viikon verran, sen voimme paljastaa, mutta voisi sanoa myös hänen tehneen matkaa koko ikänsä.

Sydän takoo vimmatusti hänen rinnassaan. Lopultakin hän on saapumassa perille kaupunkiin, joka hänen on määrä valloittaa ja ottaa omakseen ja jossa hän ottaa oikeutetun paikansa parnassolla, astuu sisälle akatemiaan, aivan kuin muinaisessa Kreikassa, josta hän on kovasti haaveillut.

Hän aloitti matkansa lapsuuden kotipaikastaan Södervikistä jo marraskuun 9. päivänä, jolloin hän lähti hevoskyydillä Karlstadiin ja nousi siellä hänet Tukholmaan asti vievään höyrylaivaan.

Sää on ollut valitettavan hankala koko matkan ajan. Ensin Vänernillä oli myrsky, sitä seurannut runsas lumentulo pakotti höyrylaivan pitämään pitkiä taukoja, ja häneltä, selvästikin heiveröiseltä pojalta, vei peräti viisi äärimmäisen tukalaa päivää päästä Hjälmarenin ja Mälarenin kautta pääkaupunkiin, joka lisäksi osoittautui sellaiseksi, että, kuten hän kirjoitti päiväkirjaansa aikaisin aamulla, ennen meidän tuloamme mukaan vaunuun, »sivumennen sanoen, en pitänyt siitä yhtään».

Ehkä meidän on suotava hänelle anteeksi tuo ylimalkainen arvio valtakuntamme kauniista pääkaupungista, jossa hän itse asiassa viipyi yön yli ja josta hän ei ehtinyt nähdä juuri mitään. Hän on kerrassaan liian malttamaton halutessaan ehtiä vihdoin matkansa päämäärään: yliopistokaupunkiin, sivistyksen kehtoon, oppineisuuden linnoitukseen, hänen unissaan kangastaneeseen Uppsalaan.

Täällähän hänen on yllettävä siihen maineeseen, jonka tavoittamisesta hän itse on aina ollut vakuuttunut.

Eräs seikka on näet heti mainittava tuosta nuoresta miehestä, nimittäin että hän ei ole ikinä voinut tyytyä olemassaoloon sellaisena, joksi se tosiasiasa on muotoutunut. Hän on empimättä muovannut sitä oman päänsä mukaan.

Esimerkiksi lapsena hän oli elänyt kauan vakaumuksessa, että hän oli kuninkaana valtaisassa ilmalaivassa, kulkuvälineessä, jonne hän kuvitteli mahtuvan ainakin kolmetuhatta henkeä, kaikki hänen alamaisinaan tottelemassa hänen pienintäkin vihjaustaan.

Tietenkin lapsen elkeitä tuo kaikki, mutta miten todenmukaiselta se olikaan tuntunut hänestä! Hän oli maannut nurmikolla, katse kiintyneenä syvänsiniseen taivaaseen, ja kappas vain tuolla kohosi valkea purje! Sehän oli hänen laivansa – »Minun laivani, tännepäin! Minä olen sinun kuninkaasi!» Se veisi hänet pois pienestä ahtaasta maailmasta, jossa häntä oli pidetty siihen asti vankina!

Hän oli vihkinnyt kolme vuotta vanhemman Julius-isoveljensä tähän mielikuvitukselliseen salaisuuteensa, ja tuo veijari kannusti häntä ja uskotteli, että kaikki oli totta ja että alus oli tosiaan tulossa noutamaan hallitsijansa toiseen valtakuntaan maailman rajan taakse, ja se saapuisi peräti jo seuraavana päivänä.

Hän oli uskonut kuvitelmaansa niin sokeasti, että hän oli lahjoittanut jalomielisesti lelunsa ja kirjansa isoveljelle. Hän ei tarvitsisi niitä enää nyt laivan ollessa tulossa.

Kun aurinko kuitenkin laski jännityksen ja odotuksen täyteen päivän iltana, synkän metsäharjun taakse kuten aina, eikä ilmalaivasta ollut näkynyt pienintä vilaustakaan, hän menetti täysin toivonsa, ja myöhemmin hän piti tätä pettymystä ensimmäisenä kyyneltäkään vuodattamatta kokemanaan murheena. »Päivä painui mailleen enkä ollut vielääkään kuningas.»

Tietysti hänen isoveljensä virnuili hänelle.

Ei ollut ihmeellistä, että hän uskoi olevansa tarkoitettu johonkin suureen. Jo hyvin pienenä hän oli osoittanut, että hänellä oli huomiota herättävän hyvä lukupää.

Vaatimattomassa kodissa oli nimittäin pieni kirjasto, vaikka kaikkea muuta puuttuikin.

Jo kolmen ja puolen vuoden iässä hän oli onnekseen oppinut lukemaan, kun hän oli kuunnellut salaa, kuinka äiti opetti isoveljeä. Itse asiassa *hän* oppi lukemaan nopeammin kuin vanhempi veli, jonka oli tosissaan kamppailtava selvittääkseen kirjaimien ja niiden ääntämisen kiperät erot.

Tapahtui kuin raamatussa. Kerta kerralta Herra valitsee nuoremman veljeksistä vanhemman sijaan. Näin kävi Abelille, näin kävi Jaakobille – ja näin kävi Joosefille, jolla oli sentään kymmenen vanhempaa veljeä! Ehkä on ymmärrettävää, että Julius teki veljelle kepposen saadessaan kerrankin siihen tilaisuuden.

Seitsenvuotiaana Pontus intoutui lukemaan raamatunhistoriaa saksaksi. Tai pikemminkin kävi näin: isä oli työntänyt hänelle käteen Rislerin saksankielisen raamatunhistorian ja yksiosaisen saksan sanakirjan. Siitä oli sitten vain aloitettava.

Julius-isoveljen lukemisista ei ole tietoa, mutta kissa vieköön se ei ollut Rislerin saksankielinen raamatunhistoria, se ainakin on varmaa.

Seuraavina kesinä nuori lahjakkuutemme osallistui perheen toimeentulon hankkimiseen lehmipaimenena, ja silloin poika otti mukaansa sanakirjan ja opetteli siitä ulkoa sivun päivässä. Sitten hän toimi samoin englannin suhteen. Sen jälkeen hän löysi hyllystä Sjögrenin latinan kieliopin, ei siinä sen kummempaa kuin istahtaa lukemaan, ja tämän jälkeen hän paneutui kreikkaan.

Tietenkin tuollainen poikkeuksellinen lahjakkuus tulee pakostakin ilmi ja sitä on tuettava, ja göteborglaisen sukulaisen ja myöhemmin muiden mesenaattien avulla, kuten isän työnantajan, tilanhoitaja Nordbergin tuella, pystyttiin kustantamaan pojan jatko-opinnot ja lähettämään hänet oppikouluun Göteborgiin, ja tästä hänen opintomatkinsa suuntautuu nyt siis peräti Uppsalaan asti, tarkoituksena on, että hän suorittaa siellä ylioppilastutkintonsa.

Eipä ihme, että on kova into päästä eteenpäin. Hänellä on kaikki voitettavanaan. Ei mitään hävittävänä.

Sellainen hän on, Carl Pontus Wikner, ilmalaivamme itsevaltiain kuningas.

Mutta mitä nyt? Katsokaa, kuinka hänen kasvonsa näyttävät ratkeavan hymyyn!

Kyllä, hänen ilmeensä kirkastuu ja voi oikein nähdä, kuinka hän säpsähtää kauttaaltaan innosta. Se voi merkitä vain yhtä asiaa.

Hän on saanut näkyviinsä tuomiokirkon tornit!

Ei, hyi olkoon, Tukholma!

Kaikeksi onneksi seuraavana seuraavan aamun hevoskyyti Uppsalaan oli vienyt vain kuusi tuntia, ja nyt nuori ystävämme on täydessä vauhdissa järjestellessään matkatavaroitaan ja asetuessaan pienen ylioppilashuoneen asukkaaksi Arrheniuksen talossa, osoitteessa Kyrkogårdsgatan 19, aivan yliopiston lähellä. Siitä tulee hänen kotinsa lähivuosiksi.

Huoneessa ei ole tarjolla juuri muuta kuin sänky ja pöytä, mutta huone on hänen eikä sitä tarvitse jakaa kenenkään muun kanssa, talo on reilun kokoinen ja mukavan oloinen uudisrakennus, ja huoneessa on tulisija, joka pitäisi sen kuivana ja lämpimänä, kunhan hänellä vain on varaa polttopuihin, joten hän ei valittele.

Nuori ylioppilas on varttunut vetoisassa torpassa, jonka sisään satoi niin lunta kuin vettäkin, ja oppikouluvuosina asuessaan Göteborgissa ensi alkuun sukulaisräätilin luona hänen velvollisuudekseen oli tullut työskennellä talvella puolet päivästä vaatevarastossa, jossa lämpötila jäi usein jäätymisspisteen alapuolelle.

Hän oli siis lievästi sanoen »tottunut pahempaakin» ja hän arveli siksi, että vuokraamalla sohvan ja ehkä pesutelineen hän saa jokseenkin mukavat oltavat pikku koloonsa.

Jo aamulla herättyään hän lisää päiväkirjaan tyytyväisen merkinnän, että on nukkunut huoneessa hyvin ja että viikon

kestäneestä ja rasittavasta matkasta huolimatta hän tuntee olevansa yllättävän levännyt ja voimiensa tunnossa.

Melko pian oveen koputetaan ja ulkopuolella seisoo tukeva kahvipannua kantava naisihminen, joka esittäytyy rouva Fältiksi, talon siivoojaksi. Hän nytkäyttää polviaan tavoitellen luultavasti niausta ja kysyy, toivotaanko kahvia. Hän tietää myös kertoa, että hänen poikansa toimii talon useimpien vuokralaisten kengänkiillottajana ja voi myös käydä hakemassa maitoa, jossa ylioppilas voi pehmittää leipäänsä, siis jos ylioppilaalla sattuu olemaan leipää, hän tarkentaa.

Kengänkiillottajan löytäminen on yksi Pontuksen päivän monista asioista. Nyt se hoituukin sujuvasti aivan itsestään, kun löytyy poika, joka avustaa monenlaisissa pikkupalveluksissa ja jota ilman ylioppilas tuskin voi selviytyä.

Tyytyväisenä Pontus pyytää siis sekä maitoa että vesisanngollista, ja kyllä vain, totta kai myös syyksellisen puita jo viileäksi käyneen huoneen lämmittämiseen sekä lisäksi, voisiko rouva kertoa osoitteen, ennen kuin hän lähtee, mistä kaupungissa löytyisi toimiva kohtalaisen halpa mutta hyvä huonekalujen vuokraaja. Sinne Pontus voi mennä myöhemmin päivällä saadakseen kaiken välttämättömimmän, mitä hänen huoneestaan puuttuu.

Sitten ennen aamiaista hän lankeaa polvilleen hartaaseen rukoukseen ja kiitokseen siitä sanomattomasta armosta, rakkaudesta ja huolenpidosta, jota suoden Kristus ottaa hänet huomaansa aina ja joka hetki, ja sen jälkeen hän lausuu spontaanisti ääneen Psalmien kirjasta säikeitä siitä, kuinka Herra on hänen paimenensa ja että ei häneltä mitään puutu, ja tämä huoltomuus on valitettavasti, kuten myöhemmin huomaamme, jotain mikä ei ole hänelle ominaista.

Muuten, monet hänen Göteborgin tovereistaan asuvat jatkossa samassa talossa. Teologit Asklund, Anders Block ja Daniel Wannberg eikä suinkaan vähäisimpänä yksi hänen par-

haista ystävästään, Ernst Daniel Björck. Pontuksen tarvitsee tuskin olla huolissaan yksin jäämisestä tai ystävien puutteesta uudessa kaupungissa. Itse asiassa niin monet Arrheniuksen talossa vuokralla asuvista nuorista miehistä joko opiskelevat teologiaa tai paneutuvat papinopintoihin, että talo on saanut hieman leikkisästi uuden nimen »Siion».

Tavattoman nokkelaa, jos hänen noin sopii itse sanoa.

Illansuussa he olivat kantaneet paikalle sohvan ja pesutelineen, jotka Pontus oli käynyt valitsemassa suositellun, joen toisella puolella asuvan huonekaluvuokraajan luona. Lisäksi hän oli vuokrannut ruoannoutoastian ja vuodevaatteita sekä ostanut vesipullon ja muutaman lautasen.

Hän lämmittää kamiinaa karkottaakseen kosteuden. Polttopuu oli osoittautunut hirvittävän kalliiksi! Siitä voisi tulla ongelma jatkossa.

Kamiinasta katsoen kauimmaiseen nurkkaan hän on sijoittanut ruokaa sisältävän matkalaukun, jonka rouva Hylander oli ystävällisyydessään lähettänyt mukaan Göteborgista. Juustoa, voita, suolalihaa; makkaraa, näkkileipää ja ohraryyniä. Rouva oli lisäksi lahjoittanut pojaltaan vanhaksi jääneen päällystakin hänelle. Pontus on pinonnut mukaan saamansa kirjat pöydälle sekä laskenut sille kirjoitusvälineet, päiväkirjan sekä saamansa uusimmat kirjeet.

Hänen on kirjoitettava jokunen kirje jo nyt aamupäivällä.

Tietenkin äidilleen ilmoittaakseen, että hän pääsi perille onnellisesti ja että matka oli sujunut kaikesta huolimatta hyvin. Sitten vuorossa ovat Göteborgin Hanna-täti ja rouva Hylander, joka tosiaan oli ottanut hänet siipiensä suojaan viime vuosina. Lisäksi lähtee kirje tilanhoitaja Nordbergille, hänen mesenaatilleen, sekä Tranalle, hänen vanhalle rehtorilleen. Myös Idan on saatava muutama rivi.

Aivan kaikkein ensimmäiseksi hän aikoo kuitenkin kirjoittaa rakkaalle pikku Hugolle. Kunhan hän on ottanut esiin viimeiset matkatavarat.

Vuoteensa yläpuoliselle seinälle hän ripustaa neljä muotokuvaa, jotka on käärinnyt huolellisesti kankaanriekaleisiin, jotta ne selviävät kuljetuksesta. Neljä muotokuvaa, joista kunkin voi sanoa edustavan yhtä hänen rakkauksistaan.

Yksi niistä esittää apostoli Pietaria – se saa symbolisoida tässä uskonnollista rakkautta, joskin voi ihmetellä, miksi kunnian saa Pietari eikä Jeesus Kristus, siihen nähden miten Pontus haaveilee Vapahtajastamme.

Toinen kuva esittää tilanhoitaja Nordbergiä, joka on ollut muutaman vuoden ajan Wiknerin tärkein taloudellinen tukija ja joka on tehnyt Uppsalan ajasta mahdollisen – toisin sanoen tässä on mainio esimerkki kiitollisesta rakkaudesta.

Seuraavaksi tulee sukurakkautta edustava kolmas kuva Wiknerin Hanna-tädistä, joka majoitti hänet Göteborgin ensimmäisenä vuotena. (Molemmat edellisistä muotokuvista, tädistä ja hyväntekijästä, Pontus on piirtänyt omin käsin. Hän ei ole kömpelö piirtäjä.)

Viimein vuoroon tulee kuva siitä nuorukaisesta, jolle hän omistaa aivan ensimmäisen kirjeensä ja jota hänellä on tapana hymy suupielessä kuvailla »pikku kiusanhengeksi nimeltään Hugo Theodor Malm».

Emalikehyksisen pienen muotokuvan Pontus sai noustessaan laivaan paluumatkalle kotiin Göteborgista ja Hugon tultua laiturille esittämään jäähyväisensä. Pontus kirjoittaa kuvasta omaan päiväkirjaansa: »Voi, miten iloinen kuitenkin olen, kun saan omistaa tämän muotokuvan!»

Juuri viime kesänä, tarkemmin sanoen kesäkuun 10. päivänä 1856, lämpimän aurinkoisen päivän iltana Pontus tapasi tuon pojan.

Pontus oli ollut yhdessä muutamien tovereiden ja heidän biologianopettajansa kanssa Hisingenissä keräämässä kasveja ja nauttimassa kauniista ilmasta ja maalaisidyllistä, ja illalla hänet oli kutsuttu Johannes Claessonin luokse. Tämä asusti ystävänsä kanssa matami Bengtssonin pienessä sinisessä kamarissa vastapäätä kasarmia, ja tuossa sinisessä huoneessa, jonka apposen avoimina pidetyt ikkunat laskivat sisään illan viileyttä, Pontus tapasi ensi kertaa Hugon.

Hugo Theodor Malmin.

Pojan, jolla oli terhakka pörrötukka, iloiset sinisilmät ja poskissa hymykuopat. Hieman Pontusta lyhyempi, mutta poika olikin vain 15-vuotias, kenties hänelle oli vielä hieman lisää kasvua tulossa.

Hugo oli muuten lähtenytkin Johanneksen luokse vain, koska hän tiesi Pontuksen tulevan sinne. Sen tiedon Johannes oli tosiaan kertonut Pontukselle luottamuksellisesti muilta syrjässä.

Nuo kaksi olivat aiemmin nähneet toisensa vain etäältä, siis Pontus ja Hugo. Mutta he tiesivät toisistaan, ja nyt he saivat viimein tavata.

Romaani rakkaudesta ja onnen mahdottomuudesta

Oikeus rakkauteen saa pohtimaan ihmisen oikeutta rakastaa ja sitä, millaista on olla näkymätön, kun mieli tekisi huutaa maailmalle: katsokaa, tällainen minä olen!

Kaikki alkaa 1800-luvun jälkipuolella, kun kaksi miestä rakastuu toisiinsa. Se ei ole mahdollista, miehillä ei ole edes sanoja joilla käsitellä tunteitaan. Toinen heistä kirjoittaa asiasta laajan esseemäisen tekstin, jonka antaa myös vaimonsa lukea. Sovitaan, että vasta heidän lastensa kuoltua tekstin saavat lukea muutkin.

Noin sata vuotta myöhemmin pieni juokko ihmisiä kyllästyy omaan olemattomuuteensa, aktivoituu, ja järjestää ensimmäisen homojen oikeuksia ajavan mielenosoituksen Euroopassa. Paikka on ruotsalainen pikkukaupunki. Pienen tapahtuman jälkiseuraukset ovat valtavat.

Kaikella on alkunsa ja liikkeillä esitaistelijansa. Näiden ihmisten jäljiltä meillä on kokonainen Pride-viikko.

Tämän palkitun kirjan tapahtumat ovat todellisia ja sen kuvaamat ihmiset ovat eläneet – ja monet ovat yhä keskuudessamme. Pontus Wiknerin *Psykologisia tunnustuksia* on julkaistu suomeksi verkossa 2004.

